

A rendszerbe lépő új harci-technikai eszközök hatása a csapatok hadtápbiztosítására a honi légvédelmi rakétacsapatoknál

Vágner Béla őrnagy

A honi légvédelmi rakétacsapatok harcadata fontosabb politikai, ipari, gazdasági, közigazgatási és közlekedési objektumok közvetlen légvédelme. Ezen feladat teljesítése érdekében, a várható légi ellenséget időben fel kell deríteni, erőivel és eszközeivel azokat meg kell semmisíteni, de legalább is céljuk sikerét minimálisra kell csökkenteni.

A honi légvédelmi csapatok az elmúlt évek alatt a katonapolitikai és haditechnikai követelményeknek megfelelően meghatározott időszakonként átfegyverzésre, illetve átszervezésre kerültek, s ennek megfelelően változott, módosult a minden irányú kiszolgálás és biztosítás rendszere is.

A harcadata ellátásának technikai alapját 1978-ig a DVINA típusú légvédelmi rakétakomplexumok képezték. 1978-ban minőségi változás következett be a harci technikai eszközök harcrendbe állítása terén. Ez a változás egyfelől abban jutott kifejezésre, hogy megjelentek az igen nagy találati pontosságú korszerű, kis magasságú NYEVA rakétakomplexumok, másfelől abban, hogy a közepes hatótávolságú rakétakomplexumok kategóriájában alkalmazásra kerültek a VOLHOV rakétakomplexumok. Minőségi változás történt a tűzvetés automatizálásában is, a VEKTOR berendezés harci alkalmazásával megvalósult a honi légvédelmi rakétaosztályok vezetésének automatizálása.

A fejlesztés folyamatában jelentős állomást jelentett az SZ-200 VE nagy hatótávolságú légvédelmi rakétakomplexum és a VSZ-11M ♦SZENNYEZS-ME-PORI, VEKTOR-2VE automatizált vezetési és adattovábbító komplexumok rendszeresítése.

A technikai korszerűsítés – amely egyúttal a rakétakomplexumok, így a légvédelmi rakétaosztályok számának növekedésével, illetve új típusú szervezet az osztálycsoport létrehozásával is párosult – lehetővé tette, új korszerűbb tűzrendszerek létrehozását, a meglévő korszerűsítését, amely végül is azt szolgálja, hogy az objektumok védelmét a honi légvédelmi rakétadandár (-ezred) nagyobb megbízhatósággal képes ellátni mint korábban, nagyobb lesz az objektumvédelem hatékonysága.

A fent leírtakból kitűnik, hogy a tudományos és technikai forradalom egyre nagyobb ütemű és mérvű kibontakozásának hatására honi légvédelmünk szervezete, technikai felszerelése szüntelenül tökéletesedik és újakkal bővül. Ez a folyamat a honi légvédelmi csapatok hadtápbiztosítását alapvetően két oldalról érinti. Egyik oldalról: a megjelenő új fegyverek és technikai eszközök megnövelik a csapatok hadtápbiztosításával kapcsolatos feladatokat és ezzel párhuzamosan – mivel a harctevékenységek gyors lefolyásúak – csökken a végrehajtásra rendelkezésre álló idő. A másik oldalról: a vezető

és végrehajtó hadtáp szervezeteknél is megjelennek az új nagy, vagy nagyobb teljesítményű szaktechnikai eszközök. Az átfegyverzés eredményeképpen változott, módosult a minden irányú kiszolgálás és biztosítás rendszere is.

A hadtápbiztosítás megszervezését befolyásoló tényezők:

- új jelenségeként hat az osztálycsoport létrehívása, 2 tüzérosztály és egy technikai osztály együttes tevékenysége, egy adott elhelyezésben;
- az automatizált vezetési rendszer kiépítésével megjelentek a „zárt” létesítmények, amelyek létszám és vezetési, kiszolgálási helységek növekedését vontta maga után;
- a rendszerbe lépő harci technikai eszközök száma nőtt, sajátos kiszolgálási feladatokat igényelve;
- az új szervezetekre az élet-működő képesség fenntartása céljából a széttagoltság, decentralizáció jellemző, ami az ellátási feladatokat nagymértékben megnöveli;
- a technikát üzemeltető, szolgálatot ellátó állomány létszáma megnövekedett;
- új anyagfajták lépnek be a rendszerbe, melynek beszerzése, folyamatos biztosítása fő feladat.

Az új technika egy sor új kiszolgálási és biztosítási feladat elé állította a hadtápszolgálatot.

A rendszerbe állított, vagy állításra kerülő harci technikai eszközöket többek között olyan tényezők jellemzik, *mint például:*

- a megnövekedett tüzerő, találati pontosság, hatótávolság;
- a rövid időn belül nagy anyagfogyasztói képesség;
- az integrált automatikus, vagy automatizált rendszerek és mások.

A harci technikai eszközök feladatuk végrehajtása során nagy mennyiségű anyagi eszközt használnak fel, amelynek folyamatos pótlása a harctevékenység megvívásának alapvető feltétele.

Az új harci technikai eszközök kiszolgálásához napjainkban közel 45 fajta hajtó-, kenő- és karbantartó anyagot kell a fogyasztókhöz eljuttatni. Jelentősen megnövelik a hajtóanyag felhasználást, az új harci technikai eszközök, melynek a technikai eszközök-höz való eljuttatása - a harctevékenységgel összehangolt - a parancsnoktól és a hadtápszervektől egyaránt igen nagy szervezettséget, megfeszített munkát, átgondolt koordináló tevékenységet, megalapozott felkészültséget követel és szükségessé teszi az üzemanyag-technikai eszközök hadrafoghatóságának, teljesítőképeségének, optimális kihasználásának biztosítását. Nagy munkát ró a szakállományra a különleges üzemanyag biztosítása, és a vele kapcsolatos munkavégzés.

A „területen” dolgozó állomány ellátása kiemelt feladat. Így szükségessé vált ételmelegítő-kiosztó helyek építése, valamint étterem berendezése.

Zárt létesítményekben mentesítő ruházati készletek elhelyezése, és a 2 napi hideg élelem biztosítása előírt feladat. Meg kell oldani a szolgálatot adó, technikát üzemeltető állomány tiszta- és ágyneműcseréjét. Az állomány pihentetésére meghatározott számú helységeket be kell rendezni, biztosítani a szükséges tisztálkodási, mosakodási lehetőségeket. A hadtápállományból ellátási csoportot kell létrehozni az állásokban, technikai területen szolgálatot teljesítő, dolgozó állomány, valamint technika ellátása érdekében. Ellátópontokat kell kialakítani melyhez a működtetéshez szükséges anyagi-technikai eszközöket biztosítani kell. Az elrendelt készleteket a rendszerbe léptetett harci technikai eszközök után meg kell alakítani és a működés körletében kell tárolni.

A harci technikai eszközök ellátását ütemezni kell, elsősorban a fő feladat végrehajtásában részt vevő technikai eszközöket kell előtérbe helyezni.

Jellemző lesz, hogy az ellátandó állomány és harci technika széttagolt elhelyezésű, így ellátásuk, kiszolgálásuk megnehezül. A NATO hadászati-hadműveleti elgondolásait, hazánk földrajzi helyzetét figyelembe véve arra a megállapításra juthatunk, hogy hazánk területén levő katonai és polgári objektumokat, a közlekedési hálózatot úgy hagyományos, mint tömegpusztító fegyverek alkalmazását tekintve az ellenség egy időben, teljes mélységben tűzzel és légi úton szállított összefegyvernemi, valamint diverziós csapatokkal tervezi és képes is pusztítani és megrongálni.

Mindezeket figyelembe véve a légvédelmi rakétacsapatok általános rendeltetését tekintve is fesztített harccselekményre, ezzel kapcsolatosan a h. létü.-ok manőverezésre lesznek kényszerülve.

A technika, anyagi eszközökben bekövetkezett veszteségek kényszerítően fogják megkövetelni a technikai-anyagi eszközökkel történő manőverezést a csapatok és az intézetek között. A közlekedési hálózat, de elsősorban a fontosabb hidak várható rombolása 3-5 napra is szüneteltetheti, illetve minimumra csökkentheti az anyagok utánszállításának lehetőségeit. A fentieket figyelembe véve a harci technikai eszközöket, azok kiszolgálóinak anyagi biztosítását *az alábbiak figyelembevételével célszerű megszervezni:*

- az anyagi készleteket a harctevékenység kezdetére a tüzelőállásokban, háborús működési helyeken és azok közelében decentralizáltan, lehetőleg zárt fedezékekben és kőépületekben, olyan mennyiségben célszerű felhalmozni, hogy azok nagyobb mérvű utánszállítás nélkül biztosítsák a harctevékenységek végrehajtását egyes anyagokból, pl.: élelem, ruházat, benzin, gázolaj egészségügyi anyag. Célszerű ha ezekből a készletek - a kiképzési készleteket is beszámítva - elérik az egyhavi készletet.

- A harctevékenység alatt felhasznált készletek pótlását, azokra az anyagokra vonatkozóan, amelyekből 8-10 napra elegendő készleteket sikerült létrehozni 2-3 naponként, ettől nagyobb készletek esetén kéthetenként is elegendő az eredeti, illetve annak 80%-os szintjére feltölteni az ezredet.

Ez a megszervezési mód lehetőséget nyújt a hadtápbiztosítás eredményes megvalósítására.

Az előrelépés érdekében célszerűnek látszik az alábbiakat megvalósítani:

1. Tovább növelni a több anyagféleséget tároló anyagraktárak számát (vegyesraktár), ezzel lehetővé tenni, hogy az alakulat az alapvető anyagokat egy helyen megkap hassa.

2. Vasúti szállítás akadályoztatása, megnövekedett anyagszükséglet miatt előtérbe kerül a közúti szállítás, ezért célszerű lenne a szállítótér növelése.

3. A honi lérak. ezred egészségügyi szolgálata a háborús biztosítási és ellátási feladatai során hagyományos fegyverek okozta sérültjeit és betegeit alapvetően képes saját erőből és eszközeivel szervezetteren és megbízhatóan ellátni, illetve szakorvosi segítség végett kiüríteni.

Ugyanakkor tömegpusztító csapások esetén lehetőségei korlátozottak és csak előjárótól kapott megerősítéssel és hátországi szervekkel együttműködve képes feladatát ellátni.

4. Az új harci technikai eszközök rendszerbe állításával összhangban a hadtápszervezetét és technikáját növelni kell.

A teljesítménynövelést azonos időegység alatt nem a mennyiség növelésével, hanem a nagy teljesítményű, korszerű hadtáptechnika, terepjáróképesség fokozásával a kiszolgálási folyamatok gépesítésével kell elérni.

5. A megnövekedett harci technikai eszközök nagyobb üzemanyag-készletek tárolását igényli. A laktanyai készletek széttelepítésénél a gépjármű-üzemanyag vonatkozásában a rendelkezésre álló tárolótér elégtelensége miatt az elvárásoknak csak nehezen felel meg.

A konténerek alacsony száma az anyagok minőségi, mennyiségi megővését alig biztosítja.

6. Több napig tartó harctevékenység esetén a kismagasságú felderítés növelésére és rejtett rádiolokációs mező létrehozására kitelepülő erők ellátása, különösen meleg étkezés vonatkozásában csak nehezen valósítható meg.

7. Az úthálózat fenntartására csak az ezreden belül vagyunk képesek. Az ezreden kívül ezen tevékenység csak az MN HVP erőivel, illetve összefegyvernemi csapatok erőivel lehetséges.

8. A honi lérak. ezred hadtáptechnikájának a technikai biztosítása szerves részét képezi az általános technikai biztosításnak. A harctevékenység folyamán a javításba be kell vonni a kezelő állományon felül a javító alegységet és egyéb állományt is. A hadtáptechnikai eszközök folyamatos javítása érdekében szoros együttműködést kell kialakítani a hadtáp- és technikai szolgálat között. Így biztosítható, hogy az ezrednél nem javítható hadtáptechnikai eszközök a sérült gépjármű gyűjtőhelyre szervezeten kerüljenek hátraszállításra.

9. Az ezred hadtápbiztosítási feladatainak megnövekedésére, valamint az új technikai eszközök rendszerbelépésére a legérzékenyebben a hadtáp vezetésének kell reagálni, különösen ha az új technikai eszközök közvetlenül a vezető tevékenységet érintik. A hadtápvezetés érzékeny reagálásának abban kell kifejezésre jutni, hogy újra szabályozzuk a munkarendet, a vezetési stílust és módszereket a megváltozott körülményekhez igazítjuk. Nem kielégítő a hadtápvezetés technikai eszközrendszere. Nincs önálló hadtáphíradás. Ezrednél célszerű a parancsnoki információs rendszeren tájékoztatást, feladatot, jelentést tenni.

10. Fontos eleme a hadtáp felkészítésének a hadtáp és harci-technikai eszközök kezelőinek közös gyakoroltatása, kiképzése, különösen a technikai eszközök tömeges feltöltésének megszervezésében és végrehajtásában. Ilyen a légvédelmi rakétaezrednél (osztálynál) is alkalmazásra kerülhet, mint az összefegyvernemi egységeknél, csak más tartalommal, és kisebb mértékben. Hiszen az intenzív harctevékenység nagymérvű anyagfelhasználással jár és a rendelkezésre álló idő (újra feltöltés, pótlás) csökkenése, az osztályokra, harcálláspontra mért csapás igényli az osztályok (századok) tömeges, egy-szeri feltöltését. Ezt az ezred viszonylatában csak az ellátó század képes megvalósítani, közvetlenül a csapást szenvedett osztályoknál.

Komplex feltöltés során végre kell hajtani:

- tüzelőállásokban, harcállásponton, laktanyában levő gép- és harci technikai eszközök, munkagépek hajtóanyaggal és kiegészítő kenőanyag készletekkel való feltöltését;
- a fegyverzet-technikai szolgálattal együttműködve alegység ellátása egyéni és légvédelmi lőszerrel;
- víz biztosítása, víztároló edényzetek feltöltése;

- katonák részére az egyéni, elveszett vagy elhasznált cü. csomagok, készletek, gyógy- és kötszerek biztosítása;
- állomány ellátása egy főétkezés melegétellel, anyagjárandósági cikkek pótlása;
- büfé áruval való ellátás biztosítása, amelynek a katonai kereskedelmi ellátás köréhez tartoznak;
- biztosítani egyes megrongálódott vagy elveszett, de nélkülözhetetlen anyagok cseréjét, vagy pótlását;
- ezzel egy időben kérni kell az előjárótól a zárolt ESH felhasználásának engedélyezését és a tömegsérülési gócba kell telepíteni;
- technikai eszközök javítóanyag készleteinek kiegészítése, technikai biztosítás során levő feladatainak elvégzése.

Ezen feladatok végrehajtásához az ezred ellátó századától, az ESH-ból és a javító műhely állományából célszerű az alábbi személyi, anyagi és technikai állományt kijelölni:

- 1 db UAZ - felszámolást, feltöltést végző pk. részére;
- 1 db tgc. - kantinárú + MKO szállítására, vontatására;
- 1 db tgc. - ruh., egyéb ag. szállítására;
- 2 db töltő gk. (gázolaj, benzin szállítására);
- 1 db mentő gk. + orvos;
- 1 db műhely gk.;
- 14 fő szakállomány.

11. Az új harci technikai eszközök, és hadtáp pusztítása az ellenség egyik feladatát jelenti. A nagy pontosságú felderítő és tűzvezetési komplexumok, rádióelektronika elleni harc eszközeinek fejlődése következtében az eddiginél fokozottabb figyelmet kell fordítani a hadtáp védelmére. A hadtáp életképességének fenntartását segítő rendszabályok közül kiemelt figyelmet kell fordítani a hadtáp csoportosítására, elhelyezésére, valamint széttelepítésére. Ezt a feladatot már most békében meg kell kezdeni, ki kell építeni, be kell rendezni.

A szükséges rendszabályok zömét a harc előkészítésekor kell és lehet bevezetni, nem alkalomszerűen. Viszont itt vigyázni kell, mert a széttelepítésnek van egy optimális formája: így a túlzott széttelepítés csökkenti a hatékonyságot, a hadtáp részlegek egymásra való telepítése az ellenség csapásmérésének hatékonyságát növeli. Ezért egy optimális arányt kell kialakítani. A hadtápalegység széttagolt elhelyezése biztosítja a töpfe-ek és nagy hatású romboló fegyverek bevetésekor az anyagok jobb megóvását, megakadályozza a tüzek áttérjedését, megnehezíti a felderítést. Ugyanakkor a túlzott mértékű széttagoltság nehezíti a vezetést, lehetetlenné teszi az ellenséges támadás elhárításakor szükséges együttműködést, ezen felül a hadtáp munkafolyamatát károsan befolyásolja.

Biztosítani kell a fokozott hőt kisugárzó hadtáptechnikai eszközök, fokozott hőszigetelésének megoldását - hőszigetelő anyagok alkalmazásával hőelosztó rendszeresítésével.

12. A rendszerbe lépő új technikai eszközök eredményeként a hadtápot tervszerűen és arányosan kell fejleszteni. Ez azt jelenti, hogy például alegységen belül a tároló- és a szállító kapacitás közötti összhang hiánya nem engedhető meg, azaz a várható ellátási feladatoknak megfelelően kell a tároló-szállító kapacitást növelni.

13. A technikai eszközök rendszerbe lépésével a hadtáp ellátási, kiszolgálási feladatok növekednek, és az hatást gyakorol a felkészítő-kiképző munkára.

A megnövekedett feladatok eredményes végrehajtása érdekében ki kell alakítani és meg kell tanítani a hadtáp személyi állományt, az új módszerek és eljárások alkalmazására, a technikai eszközök mesterei kezelésére. ebben a munkában vezető szerepet töltenek be tisztjeink, tiszthelyetteseink, ezért megkülönböztetett figyelmet kell fordítanunk azok képzésére, továbbképzésére.

Tartalommal kell megtölteni azokat az elvonulással járó és biztosítás igényes csapatrendezvényeket, éleslövészeteket, bemutatókat, amelyek viszonyai között a hadtáp-állomány tábori körülmények között látja el feladatát.

Befejezésül szeretném kihangsúlyozni, hogy a haditechnika bonyolultsága, tökéletesedése, a rendszerbe lépő technikai eszközök megkövetelik, hogy ellátási-kiszolgálási tevékenységünk, módszerünk is vele fejlődjön. E néhány gondolat a teljesség igénye nélkül képes rámutatni egyes ellátási-biztosítási módszerek hiányosságaira, a meglévő problémákra, ezért a jövőben ennek tökéletesítésére, gazdaságosabbá tételére elsődleges figyelmet kell fordítani.